SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 434/2021-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [redacted], [redacted], [redacted], zastúpeného opatrovníkom [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], a [redacted], [redacted], [redacted], zastúpených JAVOR – TOKÁR advokátskou kanceláriou, s. r. o., Stará Vajnorská 37, Bratislava, IČO 36 264 750, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Michal Tokár, proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 7 Co 18/2021 z 28. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.
Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. júla 2021 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia požadujú zrušenie napadnutého rozsudku krajského súdu v časti týkajúcej sa trov konania a vrátenie veci v označenej časti krajskému súdu na ďalšie konanie a zároveň aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia boli v procesnom postavení žalobcov 1 až 4, ktorí sa v konaní vedenom Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 17 C 76/2014 proti žalovanému [redacted] a žalovanej obchodnej spoločnosti KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, domáhali nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do ich súkromného a rodinného života z dôvodu dopravnej nehody, pri ktorej žalobca 1 (sťažovateľ [redacted]) utrpel ťažké zranenie s trvalými

následkami, ktoré výrazne zasiahli na života žalobcov 2 až 4 (sťažovatelia [redacted], [redacted] a [redacted]). V označenom konaní vedenom okresným súdom sa žalobca 1 domáhal z titulu nemajetkovej ujmy zaplatenia sumy 100 000 eur, žalobcovia 2 a 3 sa domáhali z titulu nemajetkovej ujmy zaplatenia sumy každému po 50 000 eur a žalobca 4 sa domáhal z titulu nemajetkovej ujmy zaplatenia sumy 25 000 eur.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 17 C 76/2014-523 z 21. októbra 2020 (ďalej len „rozsudok z 21. októbra 2020“) vo veci žaloby rozhodol tak, že žalovanému a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 sumu 10 000 eur, žalobcovi 2 sumu 5 000 eur, žalobcovi 3 sumu 5 000 eur a žalobcovi 4 sumu 2 500 eur. V zostávajúcej časti okresný súd žalobu zamietol a žalovanému a žalovanej náhradu trov konania proti žalobcom 1 až 4 nepriznal s poukazom na § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keď zastával názor, že na strane žalobcov sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa vzhľadom na veľmi vážny a dlhodobo pretrvávajúci zdravotný stav žalobcu 1, ktorý sa nepriaznivo prejavuje na celkových pomeroch v jeho rodine.

4. Na odvolanie žalobcov 1 až 4 a žalovaného a žalovanej bol rozsudok okresného súdu z 21. októbra 2020 napadnutým rozsudkom krajského súdu zmenený tak, že žalovanému a žalovanej boli uložené povinnosti zaplatiť žalobcovi 1 sumu 3 000 eur, žalobcovi 2 sumu 2 000 eur, žalobcovi 3 sumu 2 000 eur a žalobcovi 4 sumu 1 000 eur a v zostávajúcej časti bola žaloba zamietnutá. Napadnutým rozsudkom krajského súdu bol žalovanému priznaný proti jednotlivým žalobcom 1 až 4 nárok na náhradu trov konania v rozsahu 80 % a žalovanej priznaný proti jednotlivým žalobcom 1 až 4 nárok na náhradu trov konania v rozsahu 80 %.

5. Pri rozhodovaní vo veci nároku na náhradu trov konania krajský súd vychádzal z prijatého záveru o miere zavinenia žalobcu 1 a žalovaného na vzniku dopravnej nehody, ktorá bola ustálená pomerom 90:10. Posudzujúc mieru zodpovednosti žalobcu 1 a žalovaného za vznik dopravnej nehody, krajský súd ustálil pomer úspechu žalovaných v spore na 80 %. Nezohľadnil neúspech žalobcov pri krátení nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, takže žalovaným proti jednotlivým žalobcom 1 až 4 priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 80 %. Zároveň konštatoval, že suma náhrady trov konania bude vyčíslená zo súm, ktoré boli v konečnom dôsledku odvolacím súdom žalobcom priznané, a nie zo súm náhrady nemajetkovej ujmy tak, ako si ju žalobcovia 1 až 4 žalobou uplatnili, keďže stanovenie sumy nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu.

II.
Argumentácia sťažovateľov

6. Podstatou argumentácie sťažovateľov je tvrdenie o excese krajského súdu, v ktorého dôsledku došlo k porušeniu nimi označených práv zaručených ústavou a dohovorom tým, že krajský súd ignoroval existujúcu judikatúru a súdnu prax pri rozhodovaní o trovách konania. Zásadu úspechu vo veci treba podľa sťažovateľov uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu. Sťažovatelia v tejto súvislosti poukazujú na § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci, pričom ďalej tvrdia, že nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, resp. bol úspešný, čo sa týka základu nároku. Procesnú stranu totiž nemožno *ad absurdum* zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je podľa sťažovateľov potrebné rozlíšiť, čo je

základné a čo sprevádzajúce, pričom základným je rozhodnutie, že do práva žalobcu bolo zasiahnuté, pričom suma plnenia je druhotná a nadväzujúca.

7. Sťažovatelia rovnako namietajú, že pri rozhodovaní o trovách konania krajský súd opomenul § 10 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, keď nad rámec svojej funkčnej príslušnosti uviedol, že úspech žalovaných v rozsahu 80 % bude vypočítaný zo súm, ktoré boli v konečnom dôsledku odvolacím súdom žalobcom 1 až 4 priznané.

8. Napadnutý rozsudok krajského súdu preto sťažovatelia považujú za nesprávny a nespravodlivý a nesúladný so zákonnou a s ústavnou právnou úpravou. Sťažovatelia v závere zdôrazňujú, že vyčerpali opravné prostriedky, ktoré im zákon na ochranu ich základných práv a slobôd účinne poskytuje.

III.
Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Ústavný súd v rámci objektívneho posúdenia opodstatnenosti ústavnej sťažnosti dopytom na okresnom súde zistil, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia 19. júla 2021 dovolanie, ktorým *inter alia* namietali, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V konkrétnostiach uviedli, že z napadnutého rozsudku krajského súdu nie je zrejmé, na základe akých kritérií krajský súd pri stanovení miery zodpovednosti postupoval a ako ich vyhodnotil. V tejto súvislosti ďalej v súvislosti s rozhodnutím vo veci nároku na náhradu trov konania argumentovali totožným odôvodnením s tým, ktoré tvorí podstatu ústavnej sťažnosti (argumenty obsiahnuté v bodoch 6 a 7 tohto uznesenia). Vzhľadom aj na uvádzanú argumentáciu následne navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutý rozsudok krajského súdu v súlade s § 449 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

11. Vzhľadom na už zistené skutočnosti je ústavný súd bez potreby uvádzania bližších doktrinálnych záverov k označeným právam sťažovateľov toho názoru, že ústavnú sťažnosť je nutné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie ústavným súdom.

12. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak

o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.

13. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ústavný súd v systéme ochrany základných práv a slobôd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 zákona o ústavnom súde. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmavané (IV. ÚS 303/04).

14. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na prerokovanie.

15. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovatelia proti napadnutému rozsudku krajského súdu podali dovolanie, o ktorom najvyšší súd dosiaľ nerozhodol, ústavná sťažnosť podaná ústavnému súdu smerujúca proti totožnému rozhodnutiu odvolacieho súdu z dôvodov v podstatnom totožných s tými, ktoré sťažovatelia uvádzajú v ústavnej sťažnosti, je podaná predčasne, pretože existuje iný orgán verejnej moci – najvyšší súd oprávnený poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľov.

16. Ústavný súd uzatvára, že meritórnym posúdením námietok ústavnej sťažnosti v rámci predbežného prerokovania by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (m. m. II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014). Išlo by o taký stav, ktorý nie je v právnom štáte aprobovateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo za následok negatívne (a len veľmi ťažko odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (m. m. II. ÚS 294/2018).

17. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa ústavný súd ústavnou sťažnosťou proti napadnutému rozsudku krajského súdu meritórne nezaoberal, ale podľa zásady *ratio temporis* ju odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie v zmysle § 132 ods. 1 v spojení s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľov v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2021

Libor Duľa
predseda senátu